

ევროკავშირი
საქართველოსთვის
The European Union for Georgia

საქართველოს 2021 წლის მუნიციპალური არჩევნების მედიაში გაშუქების კვლევა

სატელევიზიო ტოკ-შოების მონიტორინგის წინასწარი ანგარიში

2 აგვისტო - 25 სექტემბერი, 2021

საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია

წინამდებარე ანგარიში მომზადებული და გამოცემულია საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის მიერ, ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ხელშეწყობით. ანგარიშის შინაარსზე პასუხისმგებელია მხოლოდ საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია და მისი შინაარსის აღქმა ევროკავშირისა (EU) და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) პოზიციად დაუმეგობელია.

პროექტის შესახებ

2021 წლის მუნიციპალურ არჩევნებთან დაკავშირებით, საქართველოს ჟურნალისტური ეთიკის ქარტია აკვირდება მედიას ევროკავშირისა და გაეროს განვითარების პროგრამის მიერ დაფინანსებული პროექტის, „2021 წლის მუნიციპალური არჩევნების მედიაში გაშუქების კვლევა“ ფარგლებში.

ქარტიის მონიტორები 2021 წლის 2 აგვისტოდან (წინასაარჩევნო პერიოდის დაწყებიდან) 25 სექტემბრის ჩათვლით აკვირდებოდნენ 14 სატელევიზიო არხის საუკეთესო საეთერო დროს (პრაიმ ტაიმში) გასულ საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ ტოქშოუებს.

მონიტორინგდებოდა შემდეგი სატელევიზიო არხები: საზოგადოებრივი მაუწყებლის პირველი არხი, „რუსთავი 2“, „იმედი“, „TV პირველი“, „მთავარი არხი“, აჭარის საზოგადოებრივი მაუწყებელი, „TV25“, „რიონი“, „გურჯაანის ტელევიზია“, „გურია TV“, „TV4“, „თრიალეთი“, „ოდიში“, „მეცხრე არხი“. სამონიტორინგო ტელევიზიებიდან ექვსი მთელი ქვეყნის მასშტაბით მაუწყებლობს, რვა კი - რეგიონებში.

ტელეკომპანიები შეირჩა შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით: ორი საზოგადოებრივი მაუწყებელი (მათი როლიდან გამომდინარე), ოთხი რეიტინგული ეროვნული მაუწყებელი და ერთი მაუწყებელი თითო რეგიონიდან.

მეთოდოლოგია

ტოქშოუების საარჩევნო მედიამონიტორინგი მოიცავდა მხოლოდ თვისებრივ კომპონენტს. ქარტიის მონიტორები აკვირდებოდნენ, თუ როგორ ჩანდნენ მონიტორინგის სუბიექტები გადაცემებში. ტოქშოუ ფასდებოდა შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით: იყო თუ არა გადაცემის თემა რელევანტურად შერჩეული? რამდენად შეესაბამებოდა მოწვეულ სტუმართა კვალიფიკაცია სადისკუსიო თემას? ხომ არ ჩანდა მიკერძოება სტუმრების შერჩევასა? როგორ მიმდინარეობდა მსჯელობა? რამდენად კარგად მართავდა დისკუსიას წამყვანი? როგორი იყო მისი კითხვები? იყო თუ არა მომზადებული და აძლევდა თუ არა იგი სტუმრებს ცრუ ინფორმაციის გავრცელების საშუალებას? ხომ არ იყო გამოყენებული გადაცემა სიძულვილის ენის გასავრცელებლად? საერთო ჯამში, იღებდა თუ არა მაყურებელი რაიმე დამატებით ინფორმაციას, რაც მას გაცნობიერებული არჩევანის გაკეთებაში დაეხმარებოდა?

მონიტორინგის სუბიექტებად შერჩეულნი იყვნენ პრეზიდენტი, მთავრობა და პოლიტიკური პარტიები.

ძირითადი ტენდენციები

წინა წლების მონიტორინგის შედეგების მსგავსად, ეროვნული სამაუწყებლო მედია მკვეთრად პოლარიზებულია. მაუწყებელთა ერთი ნაწილი ხელისუფლების სასარგებლოდ არის მიკერძოებული, მეორე კი - ოპოზიციის. პოლარიზაციის კიდევ უფრო მეტად გაღრმავებას ხელი შეუწყო 5 ივლისის მოვლენებმა, რა დროსაც მედიის 50-ზე მეტი წარმომადგენელი დაშავდა და ყველა დამნაშავე პირი, მათ შორის ძალადობრივი ჯგუფების ორგანიზატორები, პასუხისგებაში არ მიცემულან.

მუნიციპალურ არჩევნებზე წინასაარჩევნო პერიოდი ოფიციალურად 2 აგვისტოს დაიწყო, რა დროსაც მაუწყებელთა უმრავლესობას არ ჰქონდა სამაუწყებლო სეზონი და, შესაბამისად, არც საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გადაცემები გადიოდა ეთერში. ამ მხრივ, ეროვნული მაუწყებლებიდან, გამონაკლისი იყო „მთავარი არხი“ და „TV პირველი“.

აღსანიშნავია, რომ ტოქშოუ 6 სექტემბრამდე არ ჰქონია საზოგადოებრივი მაუწყებლის პირველ არხსა და აჭარის საზოგადოებრივ მაუწყებელს. რეგიონული მაუწყებლების უმრავლესობას სექტემბრის თვის შუა რიცხვებამდე არ ჰქონდა ტოქშოუები.

წინა წლის მსგავსად, მმართველი პარტიის წარმომადგენლები უარს აცხადებდნენ კრიტიკულად განწყობილ ეროვნულ მაუწყებლებში სტუმრობაზე. ოპოზიციური პარტიები კი, ნაკლებად იყვნენ წარმოდგენილნი ტელეკომპანია „იმედში“.

საანგარიშო პერიოდში, ტელეკომპანია „იმედის“ ნარატივები ემთხვეოდა „ქართული ოცნების“ გზავნილებს. წამყვანები არ ერიდებოდნენ ცინიკურ დამოკიდებულებას ზოგიერთი ოპოზიციური სუბიექტების მიმართ. „TV პირველსა“ და „მთავარ არხზე“ კი, იკვეთებოდა სუბიექტური დამოკიდებულება ოპოზიციური საარჩევნო სუბიექტების ნაწილის მიმართ. არხები გამოსატავდნენ ოპოზიციურ განწყობებს. ასევე, ხშირ შემთხვევაში ზოგიერთი წამყვანი გამოსატავდა საკუთარ დამოკიდებულებას კონკრეტული საკითხის ან სუბიექტის მიმართ.

მონიტორინგის პერიოდში განსაკუთრებით გამოიკვეთა ტელეკომპანია „რუსთავი 2-ის“ ტრანსფორმაცია. თუ წინა მონიტორინგის პერიოდში (თებერვალი-მარტი) მაუწყებელი მეტ-ნაკლებად კრიტიკული იყო ხელისუფლების მიმართ, წინასაარჩევნო პერიოდში, მაქსიმალურ კომფორტს უქმნიდა მმართველ პარტიას. ხშირად, ტელეკომპანია მხოლოდ ტრიბუნის ფუნქციას ასრულებდა, რომელსაც მმართველი გუნდი საკუთარი გზავნილების ტირაჟირებისთვის და სასურველ თემებზე სასუბროდ იყენებდა.

უნდა აღინიშნოს, რომ ეს ტრანსფორმაციის პროცესი დამეთხვა არხიდან რამდენიმე ჟურნალისტის წასვლას. მოგვიანებით, ორმა მათგანმა საჯაროდ ისაუბრა, რომ მათი არხიდან წასვლა გამოწვეული იყო სარედაქციო პოლიტიკის ცვლილებით.

აღსანიშნავია, რომ საანგარიშო პერიოდში საზოგადოებრივმა მაუწყებლის პირველმა არხმა და აჭარის საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა მაყურებელს შესთავაზა დებატები.

საზოგადოებრივი მაუწყებლის პირველ არხზე გავიდა დებატების 2 გადაცემა. თბილისის მერის კანდიდატების დებატებში გადაცემის ფორმატმა არ მისცა შესაძლებლობა მაყურებელს, რომ მიეღო სრულყოფილი ინფორმაცია ინფორმირებული არჩევანის გასაკეთებლად. აღსანიშნავია ისიც, რომ მერობის კანდიდატები ავრცელებდნენ ჰომოფობიურ და ქსენოფობიურ განცხადებებს, რაზეც წამყვანს არ ჰქონია სათანადო რეაგირება.

აჭარის საზოგადოებრივმა მაუწყებელმა მაყურებელს შესთავაზა აჭარის რეგიონის მერობის კანდიდატებისა და პოლიტიკური პარტიების დებატები. გადაცემა „თავისუფალი სივრცე“, რომელშიც მერობის კანდიდატები მონაწილეობდნენ, ჟურნალისტის მხრიდან არ ისმოდა დამაზუსტებელი და ხშირ შემთხვევაში კრიტიკული შეკითხვები. აგრეთვე, გადაცემებში ჭარბობდნენ მმართველი პარტიის წარმომადგენლები.

რაც შეეხება აჭარის საზოგადოებრივი მაუწყებლის მეორე ტოქშოუს - „თვითმმართველობის არჩევნები“, დებატებში მონაწილეობას იღებდნენ სხვადასხვა პოლიტიკური პარტიების წარმომადგენლები. გადაცემა მაყურებელს ინფორმაციული არჩევანის გაკეთების შესაძლებლობას აძლევდა. წამყვანები სვამდნენ კრიტიკულ და დამაზუსტებელ შეკითხვებს და არ აძლევდნენ რესპონდენტებს საშუალებას, გამოეყენებინათ სიძულვილის ენა.

მონიტორინგის პერიოდში გამოიკვეთა რეგიონულ ტელევიზიებში არსებული პრობლემები. იშვიათი გამონაკლისის გარდა, რეგიონული მაუწყებლების საინფორმაციო ბაღე არამდგრადი იყო, ეთერში არარეგულარულად და არათანმიმდევრულად გადიოდა ტოქშოუები.

აღსანიშნავია, რომ ცენტრალური ტელევიზიებისგან განხვავებით, პოლარიზაცია ნაკლებად გამოხატულია რეგიონულ მაუწყებლებში. ზოგიერთ რეგიონულ ტელევიზიაში ოპოზიციისა და ხელისუფლების წარმომადგენლები ერთმანეთს დებატებშიც კი უსხდებოდნენ.

